

Cirkulärnr: 2001:53
Diariernr: 2001/0985
Handläggare: Kerstin Wiss Holmdahl
Sektion/Enhet: Civilrättssektionen
Datum: 2001-04-30
Mottagare: Kommunstyrelsen
Kommunledning
Juridik
Inköp
IT
Ekonomi
Kommunala Bolag
Landstingskanslier
LfU
Rubrik: Lag om kvalificerade elektroniska signaturer

Civilrättssektionen
Kerstin Wiss Holmdahl

2001-04-30

Kommunstyrelsen
Kommunledning
Juridik
Inköp
IT
Elektronisk Handel-Projektledning
Ekonomi/Finans
Kommunala Bolag
Landstingskanslier
LfU

Lag om kvalificerade elektroniska signaturer

Den 1 januari 2001 trädde lagen (SFS 2000:832) om kvalificerade elektroniska signaturer i kraft. Lagen genomför EG-direktivet om ett gemenskapsramverk för elektroniska signaturer (1999/93/EG). Förarbetena till lagen finns i prop. 1999/2000:117, bet. 2000/01:TU3, rskr. 2000/01:13.

Syftet med lagen är att underlätta användningen av elektroniska signaturer. Lagen upphäver dock inte de formkrav som finns i olika lagar och förordningar på egenhändigt undertecknande eller liknande.

Statskontoret har påbörjat en upphandling av elektroniska signaturer och certifikatutfärdartjänster, se nedan.

Vad är elektroniska signaturer ?

Elektronisk identifiering och signering bör användas när det är viktigt att veta vem vi kommunicerar med eller när vi inte vill att den information vi sänder elektroniskt skall ändras. Tekniken finns. Man kan redan idag exempelvis förse ett e-mail eller ett EDI-meddelande (t ex en faktura) med en elektronisk signatur. En elektronisk signatur är ett substitut för en namnunderskrift men säkerställer även att överförd information inte har förändrats samt förhindrar avsändaren att förneka att han sänt informationen.

Det finns olika nivåer på elektroniska signaturer. I EG-direktivet om ett gemenskapsverk för elektroniska signaturer definieras signatur som uppfyller

vissa krav som *avancerad* elektronisk signatur; den är uteslutande knuten till undertecknaren, den gör det möjligt att identifiera undertecknaren, den är skapad med hjälpmedel som endast undertecknaren kontrollerar och är utformad så att överförd information inte har förändrats, dvs förvanskningar i den elektroniska signaturen kan upptäckas.

En *kvalificerad* elektronisk signatur är en avancerad elektronisk signatur som är skapad med en säker anordning för signaturframställning och baserad på kvalificerat certifikat. Syftet med att låta signaturen vara skapad med en säker anordning för signaturframställning är att signaturen ska vara skyddad mot förfalskning, att den blir unik och att den inte kan användas av obehöriga. Vad är då certifikat och ett kvalificerat sådant? För att kunna använda en elektronisk signatur i ett öppet system där parterna inte känner varandra i förväg, t.ex. via Internet, finns ett behov av att parterna kan inhämta information om vem som är innehavare av en elektronisk signatur. Därför utfärdas elektroniska intyg, så kallat certifikat, av betrodd tredje part, där det anges vem som är innehavare av en elektronisk signatur. Certifikatutfärdare benämns Certificate Service Providers (CSP) eller Certification Authority (CA). Med kvalificerat certifikat avses certifikat som uppfyller kraven i 6 eller 7 § lagen om kvalificerade elektroniska signaturer.

När används elektroniska signaturer?

Idag är det möjligt att använda elektroniska signaturer, om inte formkrav finns i lag eller förordning på egenhändigt undertecknande eller motsvarande. Lagen om kvalificerade elektroniska signaturer upphäver inte dessa formkrav. Däremot sägs i § 17 att om det i lag eller annan författning ställs krav på egenhändig underskrift eller motsvarande *och* om det är tillåtet att uppfylla kravet med elektroniska medel, skall en kvalificerad elektronisk signatur anses uppfylla kravet. Vidare säjs att vid kommunikation med eller mellan myndigheter kan dock användningen av elektroniska signaturer vara förenad med ytterligare krav.

Detta innebär exempelvis att myndigheter inte kan ersätta egenhändig underskrift eller motsvarande med elektroniska signaturer om formkrav finns på egenhändig underskrift eller motsvarande. En genomgång av de lagar och förordningar som berörs måste göras och analyseras var för sig samt sedan resultera i ändring i lagen/förordningen. Inom regeringskansliet finns planer på en sådan genomgång.

Om formkrav på egenhändig underteckning eller motsvarande inte finns är det dock fullt möjligt att använda elektroniska signaturer. Säker e-handel och säkra betalningar är exempel på användningsområden. Medborgarservice är ett annat. Det finns exempelvis ett antal handlingar som kan ges in till en kommun utan att det finns formkrav på egenhändig underskrift. Tekniken finns redan och Statskontoret har påbörjat en upphandling av elektroniska signaturer som skall ersätta och komplettera den som tidigare gjorts, se nedan.

Lagen avser enbart kvalificerade elektroniska signaturer

Det finns på marknaden olika slags elektroniska signaturer. I lagen regleras enbart det särskilda slag av elektroniska signaturer som uppfyller en viss säkerhetsnivå, benämnda kvalificerade elektroniska signaturer.

För att få ge ut sådana kvalificerade certifikat ställs det vissa krav på certifikatutfärdaren (CSP eller som också brukar benämnas CA). Dessa krav finns i § 9. Det finns bestämmelser om att t ex en certifikatutfärdare skall kunna omedelbart återkalla certifikat om undertecknade begär det eller när det annars finns anledning till det, se § 10. Vidare finns bestämmelser om bevarande av information om certifikaten, om tillförlitliga system för lagring av desamma m.m.

Skadestånd

En certifikatutfärdare kan under vissa förutsättningar bli skyldig att betala skadestånd om bl.a. certifikatutfärdaren inte har uppfyllt kraven på kvalificerade certifikat, om certifikatet innehåller felaktiga uppgifter m.m.

Tillsyn

Post- och telestyrelsen (PTS) skall ha tillsyn över utfärdare av kvalificerade certifikat och att lagen efterlevs. PTS skall hålla en förteckning över de som anmält sig som utfärdare av kvalificerade certifikat. De som är utfärdare av kvalificerade certifikat som inte är avsedda för allmänheten berörs dock inte av lagen. Detta innebär alltså att användningen av kvalificerade certifikat i slutna sammanhang t.ex. inom ett företag eller inom en bank inte berörs av dessa regler.

Tillsynsmyndigheten får meddela förelägganden och förbud som behövs för efterlevnaden av lagen och föreskrifter som meddelats med stöd av lagen. Sådant beslut kan överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Statskontorets upphandling av elektroniska signaturer och certifikatutfärdartjänster

Statskontoret har påbörjat en upphandling av elektroniska signaturer och certifikatutfärdartjänster. Upphandlingen gäller såväl certifikat som krävs för myndigheters elektroniska tjänster gentemot företag och medborgare som av sådana som behövs i myndigheters interna verksamhet. Upphandlingen avser alltså ramavtal för identifierings- och signeringstjänster samt produkter och tjänster för elektronisk identifiering och signering. För närvarande finns ramavtal med Telia och Posten för produkter och tjänster för elektronisk identifiering (elektroniska signaturer). Dessa avtal gäller t.o.m. 31 augusti 2001.

Statskontoret genomför upphandlingen i samverkan med Riksskatteverket (RSV). Regeringen har gett RSV i uppdrag att under ett inledningsskede ha ett sammanhållande ansvar för administration av certifikat för elektronisk identifiering och elektroniska signaturer i statsförvaltningen. Vid genomfö-

randet av detta uppdrag skall RSV samverka med Riksförsäkringsverket (RFV), Patent- och Registreringsverket (PRV) samt Statskontoret.

Även kommuner och landsting har erbjudits att delta i Statskontorets upphandling av elektroniska signaturer och certifikatsutfärdartjänster. För ev frågor om denna, kontakta Irene Andersson, Statskontoret tfn 08-454 46 00 eller e-mail irene.andersson@statskontoret.se.

För mer information om elektroniska signaturer och det arbete som bedrivits under 2000 hänvisas till Statskontorets rapporter, bl a Rapporten 2000:40 "Elektroniska signaturer och elektronisk identifiering för myndigheters e-tjänster" samt RSV:s rapport 2000-09-19 "Hantering av certifikat och elektroniska signaturer inom statsförvaltningen".

När det gäller eventuella frågor om lagstiftningen om kvalificerade elektroniska signaturer hänvisas till Kerstin Wiss Holmdahl, e-mail: kerstin.wiss.holmdahl@svekom.se, tfn 08/452 79 87, Lena Dalman, e-mail: lena.dalman@svekom.se, tfn 08/452 79 73 eller Staffan Wikell, e-mail: staffan.wikell@svekom.se, tfn 08/452 75 51.

SVENSKA KOMMUNFÖRBUNDET
Civilrättssektionen

Hans Ekman

Kerstin Wiss Holmdahl

Bilagor

SFS 2000:832